

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา

Factors Affecting Emotional Quotient and a model of Emotional Quotient

Development of Students in Higher Education Institutions in Songkhla Province

ประกาศ ปานเจียง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 380 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติแบบพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบหา ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้าน โดยสถิติทดสอบ t - test และ F - test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า

1) นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (Mean = 3.61, SD = 0.37)

2) นักศึกษาที่มี เพศ ระดับชั้นปี และระดับเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีอาชีพผู้ปกครอง รายได้รวมต่อเดือนของผู้ปกครอง และรายจ่ายต่อเดือนต่างกันมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

3) สภาพการเลี้ยงดูของครอบครัวและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนสภาพการเรียนเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา

¹ ดร. อาจารย์สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา 90110 ประเทศไทย

4) รูปแบบของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาคือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกระดับ และอาจารย์ประจำวิชา ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวทางต่าง ๆ ด้วย การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามีใช้กำหนดเป็นหน้าที่ของอาจารย์หรือบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาเท่านั้น ต้องจัดทำเป็นแผนงาน ทั้งแผนระยะยาว และแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งมีการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนงานด้วย ต้องทำควบคู่ไปกับการเรียนวิชาการ ต้องนำเครื่องมือทางการประกันคุณภาพมาใช้ และใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยนักศึกษาและผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นด้วย เพื่อจะได้มีข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

Abstract

The objectives of this research are 1) to investigate the level of Emotional Quotient (EQs) of students in higher education institutions in Songkhla province 2) to compare Emotional Quotient (EQs) by personal factors of students in higher education institutions in Songkhla province 3) to identify the factors affecting their EQs and 4) to propose a model for their EQs development. Samples for the study are 380 higher education students from 5 institutions, which are Hatyai University, Prince of Songkla University, Taksin University, Songkhla Rajabhat University and Rajamangala University of Technology Srivijaya. The instrument used to collect the data was questionnaires and the data collected were analyzed with program SPSS for descriptive statistical value of frequency, percentage, mean and standard deviation. Comparisons of students's Emotional Quotient level in nine aspects were analyzed according to personnel factors, using t-test and f-test at the significance level of .05. The results of this research found that

1) the EQ in nine aspects of the students was at the relatively high level.

2) According to the students who were different in gender, year level, Grade Point Average (GPA) were difference in the level of the EQ. On the other hand, the students who were different in parents's occupation, parents's income and monthly expenses were not different in the level of the EQ.

3) Besides, the differences in parents 's nurture and students 's activity participation were not factors affecting the level of EQ.

4) The model of Emotional Quotient Development of students in higher education Institutions in Songkhla province is proposed as follow:

1. Administrators of all levels, as well as lecturers, must participate in developing policies and approaches of EQ development. The EQ Development is the responsibilities of all lecturers and staffs, not just those involved in students activity affairs.

2. The policies and approaches of Emotional Quotient Development require strategic planning and action planning.

3. The strategies to drive every policy and approach of Emotional Quotient Development to achievement are required.

4. All policy and approaches should be implemented with regular studies. The model also suggests that assurance tools such as PDCA, ADLI should be employed. To conduct research on Emotional Quotient Development is required and participates by students and parents.

บทนำ

ระบบการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชนที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า โดยเฉพาะด้านความฉลาดทางอารมณ์ เห็นได้จากการศึกษาของ Lueher (1997) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า นักเรียนต้องการการสอนที่มุ่งพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าความสำเร็จของการดำเนินชีวิตหรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องประกอบด้วยความเป็นเลิศทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (Goleman, 1998)

ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญกับบุคคลอย่างมาก และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยบุคคลในการปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้ เพราะบุคคลที่มีอารมณ์มั่นคงอยู่เสมอ เป็นคนที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มากกว่าบุคคลที่อารมณ์เสีย หงุดหงิด หรือไม่มีความมั่นคงอารมณ์ เช่น โกรธจัดจนระงับอารมณ์ไม่ได้ ดีใจมากเกินไป จนขาดสติยั้งคิด หรือมักทำอะไรผิดพลาด บุคคลเหล่านี้จะปรับตัวเข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวได้ยาก อารี ตัณฑท์เจริญรัตน์ (2540) ได้กล่าวถึงบุคคลที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ต้องเป็นคนที่มีความสุขทั้งทางกาย และสุขภาพจิต การที่บุคคลจะมีสุขภาพจิตที่ดีก็ควรเป็นบุคคลที่

มีอารมณ์ดี เมื่อประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ก็สามารถใช้กลไกในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นและสังคม และสามารถรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นได้

นักศึกษามหาวิทยาลัยนอกจากต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิรู้ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาแล้ว ยังต้องมีความมั่นคงในอารมณ์ รู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้นต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ สามารถเผชิญกับความเครียดได้อย่างเหมาะสม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่เสมอ และต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการศึกษาปัจจุบันที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม คือ สมดุลทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม ในทุกระดับการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมาย เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขในการดำเนินชีวิต

หากผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาขาดความฉลาดทางอารมณ์ ก็สามารถเชื่อได้ว่า จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ยาก ที่สำคัญคือหาความสุขในชีวิตได้ยาก นอกจากนี้ปัจจัยที่แวดล้อมนักศึกษาระดับอุดมศึกษาหลาย ๆ ปัจจัย เช่น การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว สภาพการเรียนที่นักศึกษาบางคนเรียนหนังสืออย่างเดียว บางคนทำงานนอกเวลาเรียนเพื่อหารายได้พิเศษ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยหรือคณะที่นักศึกษาสังกัดจัดขึ้น ก็เป็นปัจจัยที่น่าสนใจว่าจะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาหรือไม่

ด้วยเหตุนี้การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาว่า มีปัจจัยใดบ้างเป็นปัจจัยหลักและปัจจัยรอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำผลที่ได้รับจากการวิจัยมาเป็นแนวทางแก่มหาวิทยาลัย และผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการจะนำผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย การวางแผนจัดบรรยากาศทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม รวมทั้งการจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม และสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักถึงการเข้าใจ ความคิด อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ของตนเองได้ จูงใจตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ตลอดจนดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

ทศพร ประเสริฐสุข (อ้างถึงใน เจษฎา บุญมาโฮม : 2544) เสนอแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์โดยยึดตามแนวคิดของ Salovey และ Goleman สรุปได้ 5 ประการดังนี้

1. การตระหนักรู้ตนเอง เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เป็นคนซื่อตรง พูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ เข้าใจตนเอง
2. การจัดการกับอารมณ์ตนเอง หรือบางที่อาจเรียกว่าการกำหนดตนเองเป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความสามารถในการปรับตัว และมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
3. การจูงใจตนเอง เป็นความสามารถที่จะจูงใจตนเองที่เรียกว่า แรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ มองโลกในแง่ดี สามารถนำอารมณ์และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และเป็นพลังในการให้กำลังใจตนเองในการคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์
4. การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจให้บริการ สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
5. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นทักษะทางสังคม เป็นความสามารถที่จะรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น เป็นทักษะทางสังคมที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำ ความสามารถลักษณะนี้จะประกอบไปด้วยการสื่อความที่ดี และการบริหารความขัดแย้ง เป็นต้น

Bar -on (อ้างถึงใน ทศพร, ประเสริฐสุข: 2543 และประชัน จันทร์สุข: 2544) ได้เสนอแนวคิดองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ 5 ประการ ดังนี้

1. ทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Skills) ประกอบด้วย ความสามารถในการเข้าใจภาวะอารมณ์ของตนเอง ความกล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเอง และตระหนักรู้ในงาน

2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Skills) ประกอบด้วย ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีน้ำใจ เอื้ออาทร ห่วงใยผู้อื่น และตระหนักรู้เท่าทันในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น

3. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ประกอบด้วย ความสามารถในการตรวจสอบความรู้สึกของตนเอง เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถตีความได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง มีความยืดหยุ่นในความคิด และความรู้สึกของตนเองเป็นอย่างดี และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและสถานการณ์เฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

4. วิธีการในการจัดการกับความเครียด (Impulse Control) ประกอบด้วย การจัดการกับความเครียด บริหารความเครียด และควบคุมอารมณ์ของตนเองทั้งแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

5. สภาวะทางอารมณ์ (General Mood) ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดี การแสดงออก และความรู้สึกเป็นสุขที่สามารถสังเกตเห็นได้ สร้างความสนุกสนานให้เกิดแก่ตนเองและผู้อื่นได้

Salovey & Mayer (อ้างถึงใน Goleman, 1995) กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ได้ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักอารมณ์ตนเอง (Know One's Emotions)
2. การจัดการอารมณ์ตนเอง (Managing Emotions)
3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (Motivation Oneself)
4. การหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others)
5. การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Handling Relationship)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดทั้งแนวคิดของกรมสุขภาพจิต แนวคิดของ Salovey & Goleman แนวคิดของ Goleman แนวคิดของ Bar-on และแนวคิดของ Salovey & Mayer เข้าด้วยกันแล้วเลือกองค์ประกอบที่แต่ละแนวคิดกล่าวซ้ำกันมากที่สุด ได้ทั้งหมด 9 ด้าน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) ได้จำแนกการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักนุสนุหน หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อลูกของตน โดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่สนใจทุกข์สุขของลูก มีความใกล้ชิดกับลูก โดยการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับลูก ให้ความสนิทสนม ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความสำคัญแก่ลูก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการที่บิดามารดาจะสามารถถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ไปสู่ลูก ทำให้ลูกมีสุขภาพจิตดี มีการปรับตัวได้ดี มีความวิตกกังวลน้อย มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาอธิบายเหตุผลและชี้แจงถึงพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี รวมทั้งอธิบายผลดีและผลเสียที่เกิดจากการกระทำของลูก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อถึงผู้อื่น นอกจากนั้น บิดามารดายังให้รางวัลและลงโทษลูกตามวิธีที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ลูกเกิดการเรียนรู้และรับทราบว่สิ่งใดควรที่จะกระทำและสิ่งใดไม่ควรกระทำ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาใช้การลงโทษลูกทางจิตใจเพื่อปรับพฤติกรรมอย่างจงใจ การลงโทษทางจิต เช่น การใช้วาจาว่ากล่าวดูด่า การตัดสิทธิ์ต่าง ๆ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้ลูกปฏิบัติตาม แล้วมีผู้ใหญ่ตรวจตราอย่างใกล้ชิดว่าลูกทำตามคำสั่งหรือไม่ ถ้าลูกทำตามก็จะมีรางวัลให้ แต่ถ้าลูกไม่ทำตามก็จะถูกลงโทษ

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง หมายถึง วิธีการเลี้ยงดูที่บิดามารดา เปิดโอกาสให้ลูกได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำและการฝึกฝนจากบิดาและมารดาหรือผู้ปกครอง

เฮอร์ลอร์ค (Hurlock 1984 : อ้างจาก เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่บิดามารดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดาไม่มีความอดทน ไม่ตามใจและไม่เข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Autocratic Rearing) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าเป็นทาสหรือทาสของพ่อแม่ เรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งการก้าวร้าวทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนรู้สึกอับอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Laissez- fair Rearing) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าตนได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

จากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่ารูปแบบที่เฮอรัลด์ นำเสนอค่อนข้างมีความกระชับและครอบคลุม เหมาะสำหรับประยุกต์เป็นรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูของการศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบของเฮอรัลด์ โดยพัฒนาความหมายเพิ่มเติมดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผลยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของคน ไม่ตามใจและไม่เข้มงวดจนเกินไป

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควรต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนด หรือถูกควบคุมไม่ให้เกิดความสะดวกในการกระทำที่ตนเองต้องการ รวมทั้งบิดามารดาไม่ยอมรับในสิ่งที่ตนเองแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำจากบิดามารดา มักถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ โดยไม่ได้ชี้แนะว่าสิ่งที่ทำไปถูกหรือผิด รวมทั้งบิดามารดาไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Holbrook (อ้างถึงใน ประชัน จันทร์สุข : 2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะการเขียนเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น ปีการศึกษา 1996 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกตพฤติกรรมเพื่อประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับผลงานจากแฟ้มสะสมงานของนักศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเขียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

นิรดา อดุลพิเชฏฐ์ (2542) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือกับกลุ่มนักศึกษา จำนวน 39 คน โดยจำแนกเป็นระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ เพื่อเข้ารับโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ Schutl มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 และโปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แบบกิจกรรมกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ก่อนและหลังการทดลองนักศึกษาในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่ต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 นักศึกษาในกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

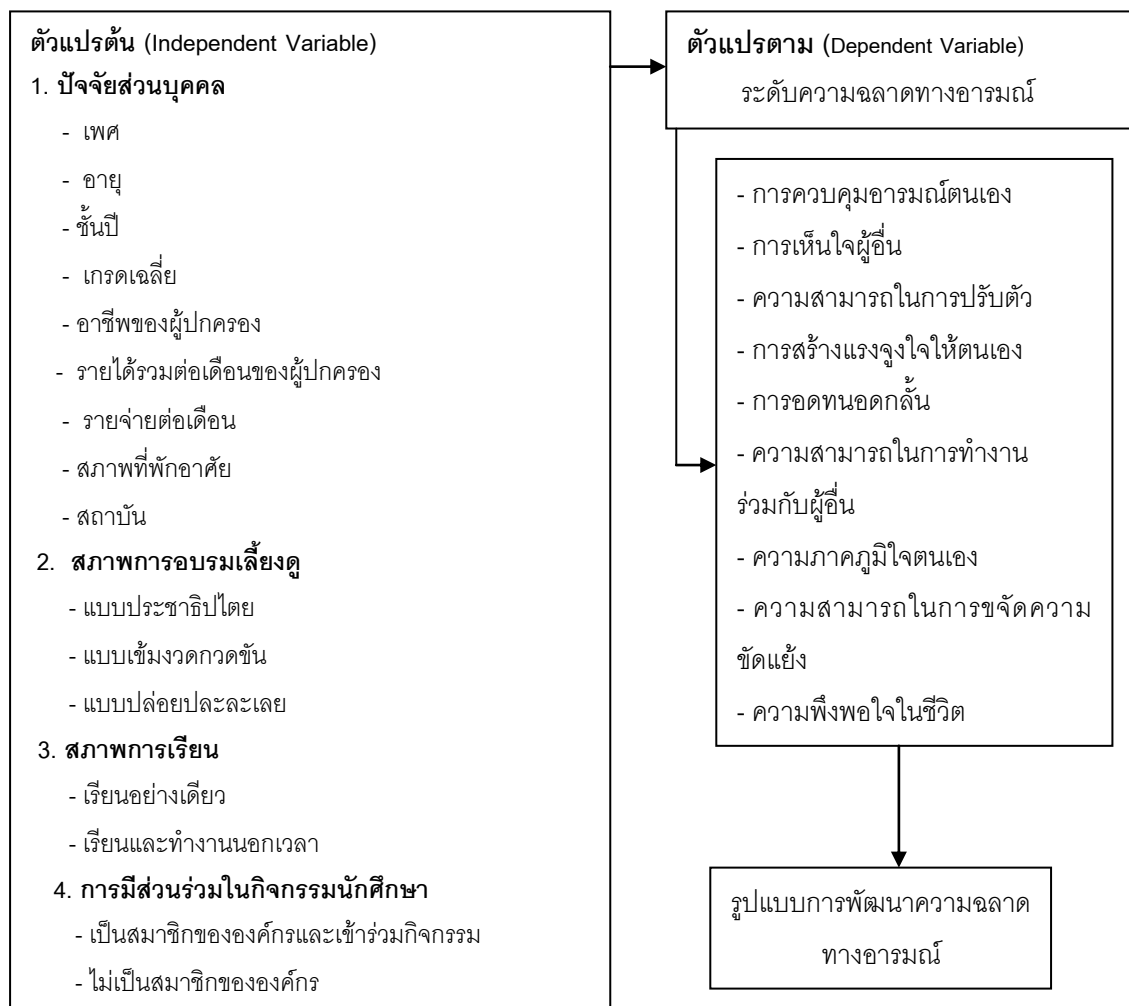
มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2545) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบวัดประเมินความฉลาดทางอารมณ์พบว่า

1. โดยภาพรวมของความฉลาดทางอารมณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง
2. นักศึกษาเพศหญิงและนักศึกษาเพศชายมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05
3. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาและชั้นปีที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน
4. เกรดเฉลี่ย สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัว รูปแบบการแสดงความรักของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา
5. มีตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย อาชีพของมารดา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของบิดา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสาขาวิชา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าการค้นพบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน Holbrook (อ้างถึงใน ประชัน จันทรสุข : 2544) มีการค้นพบว่าเมื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ต่อนักศึกษาพยาบาล นักศึกษาพยาบาลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และภายหลัง

การใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นักศึกษาพยาบาลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและสูงนอกจากนี้ยังมีการค้นพบว่าเกรดเฉลี่ย สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา ส่วนเพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัว รูปแบบการแสดงความรักของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา และตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคือ สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย อาชีพของมารดา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของบิดา การมีส่วนร่วมในกิจกรรม มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2545)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในครั้งนี้คือ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีจำนวนประชากรที่ศึกษารวมทั้งสิ้น 39,389 คน แยกตามสถาบันได้ดัง ตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ลำดับ	สถาบัน	จำนวนประชากร (คน) กลุ่มตัวอย่าง	
		รวม	รวม
1	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	5,856	55
2	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	14,630	138
3	มหาวิทยาลัยทักษิณ	8,367	85
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	7,120	68
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	3,413	34
	รวม	39,389	380

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน วัน เดชพิชัย, 2535) จากจำนวนกลุ่มประชากร 39,389 คน พบว่าได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมตัวแปรต้นทั้งหมด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งหมด 48 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ตนเอง การเห็นใจผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัว การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง การอดทนอดกลั้น ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความภาคภูมิใจตนเอง ความสามารถในการขจัดความขัดแย้ง และความพึงพอใจในชีวิต เป็นเครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยสร้างเอง ลักษณะของแบบทดสอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เป็นจริงอย่างยิ่ง เป็นจริง ไม่แน่ใจ ไม่เป็นจริง ไม่เป็นจริงอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 แบบคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open-ended questions) ที่ผู้วิจัยสร้างเอง เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยระดับผู้อำนวยการและรองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานทางด้านการศึกษาของแต่ละสถาบัน มีคำถามทั้งหมด 7 คำถาม

กำหนดเกณฑ์ในการแปลความดังนี้ วีรยา ภัทรอาชาชัย (2539: 354-355 อ้างจาก ปรุภาศ ปานเจียง , 2549 : 27)

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ค่อนข้างต่ำ
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ค่อนข้างสูง
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง

3. การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยจากตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์และที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้นต่าง ๆ

2. จัดทำเครื่องมือฉบับร่างโดยกำหนดโครงสร้างและร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัย

3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถาม และคำถามแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) และเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถามตามค่านิยามศัพท์และความชัดเจนของการใช้ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจได้ทันทีและเข้าใจได้ตรง ความหมายที่ผู้วิจัยต้องการ พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ 0.90 และไม่มีคำถามข้อใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .66

4. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกทดสอบแบบสอบถามกับนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 30 ตัวอย่าง จากนั้น จึงทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นโดยรวม ด้วยวิธีการของ ครอนบัท (Cronbach) พบว่าแบบสอบถาม ตอนที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบัท เท่ากับ 0.9

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการขอความร่วมมือจากอาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ประสานงานกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในส่วนของแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำมาวิเคราะห์จำนวน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในจังหวัดสงขลาที่รับผิดชอบภารกิจทางด้านการพัฒนานักศึกษาทั้ง 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ดังรายนามและตำแหน่งต่อไปนี้

1. อาจารย์ ดร.นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิฑู วิสุทธิเมธางกูร รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2556
3. รองศาสตราจารย์น้อม สังข์ทอง รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2556
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ธัญญาพานิชย์ รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ อินทร์ักษ์ ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้าน โดยใช้ค่าสถิติ t-test และ F-test และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ Schaffer กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา พบว่านักศึกษามีระดับความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับสูง โดยมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านความพึงพอใจในชีวิตมากที่สุด รองลงมาเป็นความฉลาดทางอารมณ์ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ตามลำดับ ส่วนระดับความฉลาดทางอารมณ์ของด้านที่ต่ำที่สุดคือด้านความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาเพศหญิงมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมสูงกว่าเพศชาย

2.2 นักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีต่างกันมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านการอดทนอดกลั้นแตกต่างกัน โดยที่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านความอดทนอดกลั้นสูงกว่านักศึกษา ชั้นปีที่ 3

2.3 นักศึกษาที่มีระดับเกรดเฉลี่ยแตกต่างกัน มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของความฉลาดทางอารมณ์ พบว่าด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ความสามารถในการปรับตัว การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง การอดทนอดกลั้น ภาคภูมิใจในตนเอง และความพึงพอใจในชีวิต แตกต่างกัน โดยที่ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง และด้านความอดทนอดกลั้น นักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) 3.00 ขึ้นไป มีสูงกว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) ต่ำกว่า 2.00 ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และด้านความพึงพอใจในชีวิต

นักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) 2.00 – 2.99 และนักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน(เกรด) 3.00 ขึ้นไป มีสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) ต่ำกว่า 2.00

2.4 นักศึกษาที่อาชีพของบิดามารดา รายได้รวมของบิดามารดา สภาพที่พัก และรายจ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า

3.1 สภาพการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา โดยที่ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง และด้านความภาคภูมิใจในตนเอง นักศึกษาที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขัน มีสูงกว่านักศึกษาที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ด้านการเห็นใจผู้อื่น และด้านความพึงพอใจในชีวิต นักศึกษาที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีสูงกว่านักศึกษาที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และด้านความสามารถในการปรับตัว นักศึกษาที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีสูงกว่านักศึกษาที่บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

3.2 สภาพการเรียนเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา กล่าวคือนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียนอย่างเดียวกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยและทำงานนอกเวลาด้วย มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

4. รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา จากผลการวิจัยผู้วิจัยของนำเสนอรูปแบบของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้ไปนี้

1) มหาวิทยาลัยและคณะต่าง ๆ ต้องร่วมมือกัน เป็นคณะกรรมการร่วมกัน มีการประชุมร่วมกัน โดยผู้บริหารสูงสุดของทั้งระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวทางต่าง ๆ ด้วย

2) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของทุกคน อาจารย์และบุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วม ตั้งแต่ผู้บริหารระดับอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หัวหน้าภาควิชา อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำวิชา มิใช่กำหนดเป็นหน้าที่ของอาจารย์หรือบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาเท่านั้น

3) นโยบายต่าง ๆ ที่เป็นนโยบายระดับมหาวิทยาลัย คณะต่าง ๆ ต้องน้อมรับไปปฏิบัติ ด้วย

- 4) ต้องจัดทำเป็นแผนงาน ทั้งแผนระยะยาว และแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งมีการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนงานด้วย
- 5) แผนงานการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัย
- 6) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาต้องทำควบคู่ไปกับการเรียนวิชาการอย่างสอดคล้องกัน
- 7) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาต้องนำกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปเข้ามาบูรณาการด้วย มิเช่นนั้น การเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปกับกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อื่นจะอยู่ในลักษณะแยกส่วนกันทำ
- 8) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาต้องนำวงจรคุณภาพเข้ามาเป็นกลไกในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา เช่นวงจรคุณภาพ PDCA
- 9) ต้องบริหารให้กิจกรรมนักศึกษากับงานวิชาการหรือการเรียนการสอนไปด้วยกันอย่างส่งเสริมกัน มิใช่บริหารให้กิจกรรมนักศึกษาเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน หรือบริหารให้การเรียนการสอนเป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมนักศึกษา
- 10) ต้องนำการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์มาเป็นข้อมูลหรือมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาด้วย
- 11) มหาวิทยาลัยหรือคณะต้องจัดสรรงบประมาณและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่กิจกรรมด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างเพียงพอ
- 12) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการวิจัยสถาบันด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างชัดเจน ด้วยการระบุเป็นหัวข้อการวิจัยที่จะสนับสนุนทุนการวิจัย
- 13) มหาวิทยาลัยควรมีการประชุมร่วมกันกับผู้ปกครองนักศึกษาอย่างน้อยทุกปี การศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เข้าใจกัน รับฟังเหตุผลซึ่งกัน และให้นักศึกษารู้สึกว่าไม่ถูกปล่อยปละละเลย
- 14) คณะที่ผลิตบัณฑิตที่เป็นวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ พยาบาล ครู นักกฎหมาย เป็นต้น จำเป็นต้องมีนโยบายในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย

อภิปรายผล

1. จากการที่การวิจัยค้นพบว่านักศึกษาเพศหญิงมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชายนั้น อาจจะเป็นเนื่องมาจากนักศึกษาผู้หญิงมีรูปแบบของชีวิต (Life Style) ที่มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนมนุษย์มากกว่านักศึกษาชาย ทั้งอาจจะเป็นผลมาจากได้รับขีดเกลาทางสังคมในลักษณะของความเป็นกุลสตรีของสังคมไทย ซึ่งไม่สอดคล้องกับมันส์นันท์ หัตถศักดิ์ (2546) ที่การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักศึกษาชายมีระดับความฉลาดทางอารมณ์มากกว่านักศึกษาหญิง ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานครแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับจังหวัดสงขลาที่เป็นเมืองเล็กกว่า

2. จากข้อค้นพบที่ว่านักศึกษาที่มีกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านความอดทนอดกลั้นสูงกว่านักศึกษา ชั้นปีที่ 3 อาจจะเป็นเนื่องมาจากนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งมีความกังวลกับการเรียนในระยะปีแรกของความเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่หากได้รับผลการเรียนต่ำ และจะส่งผลกระทบต่อสถานภาพการเรียนในชั้นปีที่สูงขึ้นได้ และที่สำคัญอาจจะเป็นผลมาจากการเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งเป็นกลุ่มรายวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มักจะเน้นให้เรียนในชั้นปีที่ 1 มากกว่าชั้นปีอื่น จึงส่งผลให้นักศึกษาที่มีกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านความอดทนอดกลั้นสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3

3. จากข้อค้นพบที่ว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง และด้านความอดทนอดกลั้นนักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) 3.00 ขึ้นไป มีสูงกว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) ต่ำกว่า 2.00 และด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และด้านความพึงพอใจในชีวิต พบว่า นักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) 2.00 – 2.99 และนักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน(เกรด) 3.00 ขึ้นไป มีสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับค่าเฉลี่ยผลการเรียน (เกรด) ต่ำกว่า 2.00 นั้นชี้ให้เห็นว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 ซึ่งเป็นระดับค่าเฉลี่ยที่นักศึกษาคนนั้น ๆ เสี่ยงต่อการไม่สำเร็จการศึกษา มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสูงกว่าถึง 4 ด้าน จากจำนวน 9 ด้าน คือ ด้านความอดทนอดกลั้น ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และด้านความพึงพอใจในชีวิต แสดงว่าระดับเกรดเฉลี่ยที่ต่ำกว่า 2.00 ส่งผลกระทบต่อความฉลาดทางอารมณ์ อาจจะเป็นเนื่องมาจากผลการเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะวัดว่าจะสำเร็จการศึกษาหรือไม่สำเร็จ ผลการเรียนในระดับที่ต่ำและความฉลาด

ทางอารมณ์จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือเป็นไปได้ทั้งผลการเรียนต่ำส่งผลให้ระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และระดับความฉลาดทางอารมณ์ที่ต่ำส่งผลให้ระดับผลการเรียนต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2546) ที่พบว่าเกรดเฉลี่ยเป็นตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

4. จากข้อค้นพบที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการเห็นใจผู้อื่น และด้านความพึงพอใจในชีวิตนั้น นับว่าเป็นข้อค้นพบที่มีคุณค่าในการยืนยันถึงความสำคัญของครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักในการขัดเกลาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ สอดคล้องกับที่มารยาท โยทองยศ และคณะ (2544) ที่ค้นพบว่าคะแนนความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับมัธยมปลายในจังหวัดเชียงใหม่ และสอดคล้องกับที่ ชนมณ สุขวงศ์ (2543) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

5. ข้อค้นพบที่ว่า อาชีพของบิดามารดา รายได้รวมต่อเดือนของบิดามารดา รายจ่ายต่อเดือน และสภาพที่พักไม่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2546) ที่การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพของบิดามารดา รายได้รวมของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาทุกเพศ โดยเฉพาะนักศึกษาเพศชายที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เสี่ยงต่อสิ่งไม่ดีต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด การพนัน การเที่ยวกลางคืน และอบายมุขอื่น ๆ มากกว่านักศึกษาเพศหญิง รวมทั้งความเป็นผู้ตั้งใจใฝ่เรียนรู้ทั้งการเรียนวิชาการและกิจกรรมนอกหลักสูตรที่นักศึกษาเพศชายค่อนข้างจะไม่ให้ความสนใจ เท่ากับนักศึกษาเพศหญิง
2. สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาทุกชั้นปี ไม่ควรเน้นเฉพาะนักศึกษาชั้นปีแรก ๆ
3. สถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมลักษณะการประชุมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองมหาวิทยาลัย และนักศึกษาเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกัน และเสนอให้ผู้ปกครองร่วมกับ

มหาวิทยาลัยในการดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด คอยเป็นที่ปรึกษา รับฟังความเห็น คอยให้กำลังใจ ร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศการอบรมเลี้ยงดูอบอุ่น ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ไม่ปล่อยปละละเลย นักศึกษา

4. สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดกิจกรรม หรือโครงการ หรือสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาทำควบคู่กันไปกับการเรียนเนื้อหาวิชาการตามหลักสูตร และจำเป็นต้องจัดสรรปันส่วนแบ่งเวลากันให้ดีระหว่างการเรียนและการทำกิจกรรม มิเช่นนั้นการเรียนก็จะเป็นอุปสรรคของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ก็จะเป็นอุปสรรคของการเรียน การทำงานกันของฝ่ายวิชาการกับฝ่ายกิจกรรม นักศึกษาต้องวางแผน

5. รูปแบบของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาคือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกระดับ และอาจารย์ประจำวิชา ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวทางต่าง ๆ ด้วย การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาเป็นมิใช่กำหนดเป็นหน้าที่ของอาจารย์หรือบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาเท่านั้น ต้องจัดทำเป็นแผนงาน ทั้งแผนระยะยาว และแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งมีการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสิ่งที่กำหนดไว้ในแผนงานด้วย ต้องทำควบคู่ไปกับการเรียนวิชาการ ต้องใช้เครื่องมือทางการประกันคุณภาพมาใช้ และใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยนักศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแสดงความเป็นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในลักษณะการวิจัยแบบทดลอง

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในลักษณะการวิจัยสถาบัน ภายในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง โดยเปรียบกันเป็นรายคณะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- เจษฎา บุญมาโฮม. (2544). *ผลของโปรแกรมการแนะแนวกลุ่มต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิต บางเขน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- เดลินิวส์. (2550). กรุงเทพฯ : 1 ตุลาคม 2543. น.1 – 3
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528). *จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2543). *“ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา”*. รวมบทความทางวิชาการ EQ. กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สนใจอีคิว.
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2542). *จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติปัญญา*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ประชัน จันทรสุข. (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยบรมราชชนนี*. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรอนราย ทรัพย์ะประภา. (2543). *“อีคิวกับความฉลาดทางอารมณ์” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่องการปฏิรูปวิชาชีพจิตวิทยาในประเทศไทย, 7 (กรกฎาคม 2543).* : 1 – 14.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2543). *“เจตโกศลหรือปรีชาเชิงอารมณ์”*. รวมบทความทางวิชาการ EQ. กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สนใจอีคิว.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2545) *“การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.”* วารสาร BU ACADEMIC REVIEW. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2546 หน้า 54 – 64

- มารยาท โยทองยศ และคณะ. (2544). “สถิติวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดเชียงใหม่”. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2546 หน้า 109 – 118.
- วรรณดี หมู่เย็น. (2544). รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัน เดชพิชัย. (2535). คู่มือการวิจัยและการประเมินโครงการทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2543). “การพัฒนาสติปัญญาทางอารมณ์เพื่อความสำเร็จในการทำงาน” รวมบทความทางวิชาการ EQ กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สนใจอีคิว.
- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (สังคมวิทยา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2546). พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2541). “ยุทธวิธีการพัฒนาอารมณ์ปัญญา”. การศึกษาเอกชน. (กรกฎาคม 2541) : 13 – 20.
- อารีย์ ตันต์เจริญรัตน์. (2543). “อารมณ์และสุขภาพจิต”. ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Gibbs, N. 1995. “The EQ Factor” *Time*, 9 (October 1995) : 24 – 31.
- Goleman, D. 1995. *Emotion Intelligence*, New York : Bantan Book.
- Lueher, H.D. 1997 “Students Need Emotional Intelligence”. Academic Search Elite Database.
- McClelland, D.C. 1973. “Testing for Competence rather than for Intelligence” *American Psychologist*. 25 (Summer 1973) : 1- 14.